

فصل دوم

نکته: عناصر محوری نبوت شامل دو چیز است: وحی و پیامبر. مباحث نبوت در دو قالب نبوت عامه و نبوت خاصه طرح می‌شود. مباحث اگر به طور کلی باشد نبوت عامه و اگر مربوط به پیامبر خاصی باشد نبوت خاصه نام دارد.

نکته: عقل انسان علی‌رغم شناخت صحیح درباره امور جزئی مثل خوبی عدالت و بدی ظلم در تعیین مصادیق عدل و ظلم دچار گرفتاری می‌شود. پس عقل و حس و دانش انسان به تنهایی نمی‌تواند موجب سعادت انسان شود بلکه نیاز به وحی و پیامبر ضروری است.

نکته: قرآن هدف از ارسال رسولان الهی را آموزاندن تعالیمی می‌داند که هرگز انسان توان شناخت آنها را ندارد.

نکته: امام رضا ضمن بیان روایتی هدف از ارسال پیامبران را چنین می‌داند: چون قوای فکر انسان قادر به درک سود و زیان نیست و خدا برتر از آن است که خود بر انسان تجلی کند پس رسول خدایین او و مردم واسطه می‌شود تا امر و نهی و آداب او را به آنان انتقال دهد و آنها را به سود و زیان خود آگاه کند.

اهداف بعثت انبیاء:

(الف) یادآوری فطریات

(ب) آزاد کردن انسان از قید و بندهای نادرست

(ج) دعوت به توحید

(د) برپایی قسط و عدالت در جامعه بشری

(ن) آشنا کردن مردم با حکمت تعالیم الهی و تزکیه و تطمیه آنان

(و) بشارت و انداز

(ه) علاج امراض روحی

(ی) به کمال رساندن فضایل اخلاقی

نکته: در لغت هر نوع ادراک و تفهیم سری و پنهانی را وحی می‌گویند. در اصطلاح وحی آگاهی و شیوه‌ای از سوی خداست که در اختیار پیامبران قرار می‌گیرد تا انسان‌ها را آگاه سازند و حتی در قرآن علاوه بر پیامبران، به آسمان‌ها، زنبور عسل، وحی به مادر موسی و وحی شیطان‌ها به دوستان خود به کار رفته است.

نکته: معجزه از عجز به معنای ناتوانی و ضعف گرفته شده است. معجزه از فاعل باب افعال و به معنای ناتوان کننده و به عجز درآمدن است. در اصطلاح به عمل خارق العاده‌ای گفته می‌شود که پیامبر الهی برای اثبات ادعای نبوت خویش انجام می‌دهد.

نکته: معجزه باید همراه با ادعای نبوت باشد در غیر این صورت معجزه نیست و در اصطلاح به آن کرامت می‌گویند.

نکته: عصمت پیامبر یکی از شرایط نبوت پیامبر است.

نکته: عصمت در لغت به معنای منع کردن و بازداشتن و نگهداری و مصونیت است و در اصطلاح مصونیتی خاص یا ملکه‌ای نفسانی است که پیامبران را از ارتکاب گناه و خطا و اشتباه باز می‌دارد و از شرایط نبوت است.

عصمت انبیاء در سه قلمرو بررسی می‌شود: عصمت در مقام دریافت، حفظ و ابلاغ وحی، عصمت از معصیت و گناه، عصمت از خطا و اشتباه در امور فردی و اجتماعی.

نکته: حکمت و علم و قدرت مطلق خداوند به واسطه دلایل عقلی اثبات می‌کند که باید عصمت انبیاء در مقام دریافت، حفظ و ابلاغ وحی حفظ شود. با دلیل نقلی نیز می‌توان به برخی از آیات قرآن اشاره کرد که قرآن یادآور می‌شود که خدا حافظ پیامبرانی است که مأمور ابلاغ درست وحی الهی به مردم هستند.

نکته: عصمت پیامبر از گناه و معصیت با دلیل عقلی و نقلی قابل اثبات است.

نکته: عصمت پیامبران الهی به سبب شایستگی ذاتی، مجاهدت های فردی و اجتماعی آنها و به دلیل عنایات و توجهات خداوند است.

عصمت پیامبران رابطه مستقیمی با قدرت و اختیار آنها دارد. به این صورت که معصوم اگرچه عمل خطا و اشتباهی انجام نمی‌دهد به این معنی نیست که قدرت انجام چنین کاری را ندارد.

نکته: جامعیت دین اسلام بدین معنا است که این دین به همه ابعاد زندگی انسان نظر دارد و برای همه آنها با توجه به نیازهای انسان قوانین خاصی وضع کرده است.

شباهات:

۱- برخی فکر می‌کنند دین صرفاً به تأمین سعادت اخروی انسان می‌پردازد و با دنیا و افراد کاری ندارد اما این تصور، تصویری سکولاریتی نسبت به دین است و مبنایی ندارد.

۲- برخی گمان کرده‌اند احکام دین ثابت است و نمی‌تواند تأمین کننده نیازهای متغیر انسان‌ها باشد. اما باید گفت احکام ثابت می‌توانند منجر به رفع نیازهای متغیر شوند، حتی می‌توان با قدرت تعقل و تفکر نیز به کمک وحی سعادت دنیوی و اخروی انسان را رقم زد.